

СПІЛЬНИЙ ПРЕДСТАВНИЦЬКИЙ ОРГАН
репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок
на національному рівні
(СПО об'єднань профспілок)

Майдан Незалежності, 2, Київ, 01001
Тел. (044) 205-76-41, 205-76-42, 205-76-09, тел/факс (044) 205-76-00
spo.fpsu.org.ua, e-mail: fpsu@fpsu.org.ua, spop@fpsu.org.ua

06.05.2022 № 01-12/177-СПО

На № _____ від _____

Комітет Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової та
митної політики

Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів

Комітет Верховної Ради України
з питань економічного розвитку

Щодо розгляду законопроектів,
реєстр. № 7311, 7311-1, 7311-2, 7311-д

Спільний представницький орган репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні розглянув проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо окремих податків і зборів у період воєнного, надзвичайного стану» (реєстр. № 7311 від 24.04.2022), поданий народним депутатом України Гетманцевим Д.О. та іншими народними депутатами України та альтернативні до нього проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо справляння окремих податків і зборів у період воєнного, надзвичайного стану» (реєстр. № 7311-1 від 28.04.2022), поданий народним депутатом України Гетманцевим Д.О. та проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо окремих податків і зборів у період воєнного, надзвичайного стану» (реєстр. № 7311-2 від 29.04.2022), поданий народним депутатом України Заблоцьким М.Б., а також, доопрацьований Комітетом з питань фінансів, податкової та митної політики, проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей справляння окремих податків і зборів у період воєнного, надзвичайного стану» (реєстр. №7311-д від 01.05.2022), що вноситься народними депутатами України – членами Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики, та повідомляє наступне.

1. Щодо підвищення ставки військового збору з 1,5 до 3 відсотків (зміни до підпункту 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX ПКУ).

Профспілки вважають, що реалізація зазначеної пропозиції призведе до збільшення податкового навантаження на фізичних осіб та, як наслідок, зменшення їх доходів та купівельної спроможності, гальмування легалізації трудових відносин.

Вже сьогодні внаслідок масштабної російської агресії мільйони громадян нашої держави залишилися на межі виживання. Чимало підприємств були змушені припинити свою діяльність. Навіть ті підприємства, які продовжують роботу, часто потерпають через проблеми з логістикою та нестачею сировини.

За прогнозами НБУ, скорочення ВВП України очікується за усіма складовими. Зокрема, знизиться приватне споживання, зважаючи на вимушений виїзд багатьох громадян з країни, зростання рівня безробіття, зменшення доходів та економію на другорядних витратах.

За результатами дослідження Advanter Group, лише український малий та середній бізнес з початку війни скоротив близько 1,2 млн. співробітників (33 %), 34 % співробітників відправлено у відпустку. З тих, що залишилися, 42 % працюють на умовах скороченої заробітної плати.

Через війну сотні тисяч українців втратили житло – тільки через Дію подано понад 100 тисяч заявок про пошкоджене майно.

Навіть у таких складних умовах українські громадяни та підприємства всіляко підтримують Збройні Сили України. Лише на спецрахунок НБУ на потреби ЗСУ було перераховано понад 15,5 млрд. грн., з яких близько 4,9 млрд. грн. надійшло з-за кордону.

В Україні внаслідок повномасштабної війни підвищилися ціни на товари та послуги. За даними Держстату, інфляція на споживчому ринку з початку року сягнула 7,6 % (4,5 % у березні), у т.ч. ціни на продукти харчування зросли на 11,9 % (6,4 % у березні); на фармацевтичну продукцію – на 9,3 % (7,7 % у березні), на паливо та мастила – на 19,2 % (7,7 % у березні).

НБУ очікує, що за підсумками 2022 року інфляція може перевищити позначку 20 %.

На тлі зниження доходів, у т.ч. трудових, високий рівень інфляції призведе до зростання бідності серед українського населення. Зокрема, Світовий банк прогнозує, що кількість бідних людей в Україні внаслідок війни збільшиться майже вчетверо.

Враховуючи зазначене, вважаємо, що збільшення податкового навантаження на фізичних осіб шляхом підвищення військового збору не вирішить питання належного наповнення дохідної частини бюджету. У той же час, прийняття запропонованої норми генеруватиме подальше поглиблення бідності населення та падіння його купівельної спроможності, збільшення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон та зростання частки тіньової економіки.

Для підвищення надходжень до Державного бюджету та з метою не збільшувати податковий тиск на доходи громадян пропонуємо ввести військовий збір у розмірі 3 % від суми покупки валюти в обмінних пунктах, а також встановити 3 % військовий податок на пасивні доходи.

2. Щодо оподаткування благодійної допомоги у формі профспілкової виплати.

Вважаємо за необхідне внесення деяких змін до законопроектів, зокрема до відповідних положень ст.170 Податкового кодексу України, згідно з якими вважається цільовою благодійною допомогою та не підлягає оподаткуванню профспілкова виплата, здійснена за рішенням профспілки, прийнятим в установленому порядку на користь члена такої профспілки, який має статус постраждалого внаслідок обставин, зазначених у підпунктах «а»-«в» цього підпункту.

Вважаємо, що профспілка, як незалежна самоврядна організація з власними органами управління і контролю сама, без втручання сторонніх осіб, які будуть визначати статус постраждалого, здатна визначити, хто з її членів, який постраждав від збройної агресії Російської Федерації у період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, потребує благодійної допомоги у формі профспілкової виплати.

Відповідно пропонуємо у пп. 170.7.2 п. 170.7 ст. 170 після підпункту «в» другий новий абзац викласти у такій редакції:

«Для цілей підпунктів «а»-«в» цього підпункту вважається цільовою благодійною допомогою та не підлягає оподаткуванню профспілкова виплата, здійснена за рішенням профспілки, прийнятим в установленому порядку на користь члена такої профспілки, який має статус постраждалого внаслідок обставин, зазначених у підпунктах «а»-«в» цього підпункту, в тому числі за рахунок коштів, передбачених ст. 44 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності».

3. Щодо подання інформації про членство працівника у профспілковій організації.

Не підтримуються зміни до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», а саме до п. 4 ч. 2 ст. 6 щодо обов'язку платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування подавати у складі звітності інформацію про членство працівника у профспілковій організації, а також зміни до ч. 1 та ч. 5 ст. 17, ч. 2 ст. 20 стосовно інформації Державного реєстру та Реєстру застрахованих осіб про належність або неналежність до профспілок.

Запропоновані зміни ніяк не стосуються предмету законодавчого врегулювання, судячи з назв законопроектів, оскільки інформація про членство в профспілці аж ніяк не є видом податків і зборів. Також це не відповідає зазначеній у пояснювальній записці меті прийняття законопроектів: «забезпечення у період дії воєнного стану умов для належного забезпечення функціонування економіки, а також належного наповнення дохідної частини бюджету за рахунок надходження податкових та митних платежів». Пояснювальна записка не містить жодних пояснень таких законодавчих пропозицій і обґрунтувань їх доцільності та шляху для досягнення вказаної мети.

Вважаємо, що такі законодавчі ініціативи є спробами втручання держави у діяльність профспілок. Запропоновані норми порушують положення Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності». Зокрема,

законопроектами пропонується встановити звітність державним органам влади і для формування звітної інформації залучити роботодавців. Така систематична звітність і тримання даних у держреєстрах про членів профспілок є намаганням встановити державний контроль над діяльністю профспілок.

Зазначаємо, що згідно ст. 12 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» професійні спілки, їх об'єднання у своїй діяльності незалежні від державних органів та органів місцевого самоврядування, роботодавців, інших громадських організацій, політичних партій, їм не підзвітні і не підконтрольні. Забороняється втручання державних органів та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, роботодавців, їх об'єднань у статутну діяльність профспілок, їх організацій та об'єднань.

Також зазначаємо, що законопроектами порушуються норми ст. 3 Конвенції про свободу асоціації та захист права на організацію № 87, відповідно до якої державна влада утримується від будь-якого втручання, здатного обмежити право організацій працівників вільно організовувати свою діяльність.

4. Щодо внесення пропозицій з пенсійних питань (до законопроектів 7311, 7311-1, 7311-2).

У пункті 2 (зміни до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»):

1) передбачена новим підпунктом 14^{5.2} проекту норма встановлює несправедливий підхід до обчислення страхового стажу для різних категорій громадян: одним – тільки за умови сплати страхових внесків, іншим – без сплати страхових внесків. Такий підхід до вирішення проблеми сприяє виникненню обґрунтованого невдоволення у громадян.

Тому підпунктом 14^{5.2} має бути передбачено включення до страхового стажу періодів, коли у період дії воєнного стану не було сплачено внески, не лише для фізичних осіб-підприємців та осіб, визначених зазначеним підпунктом, а й для всіх інших працівників, у тому числі працюючим за трудовим договором. При цьому має бути передбачено такий же порядок врахування страхового стажу і для визначення права і розмірів виплат за іншими видами соціального страхування, а не лише в пенсійному. Крім того, потрібно визначити джерела фінансування та сплати внесків за ці періоди до Пенсійного фонду та фондів соціального страхування. В іншому разі, запропонована норма не відповідатиме принципам соціального страхування щодо рівноправності застрахованих осіб отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на соціальне страхування, державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав, передбачених законом.

2) новий підпункт 14⁹ виключити.

Обґрунтування. Пропозиція щодо надання права Кабінету Міністрів України у період дії воєнного стану та протягом 180 днів після його скасування визначати особливості призначення, перерахунку, виплати, продовження виплати та фінансування пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та інших законів, які регулюють питання пенсійного забезпечення окремих категорій осіб, не

узгоджується із ст. 92 Конституції України та ст. 4 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», якими передбачено, що виключно Законами України (про пенсійне забезпечення) визначаються основи соціального захисту, форми і види (умови, норми та порядок) пенсійного забезпечення.

5. Щодо строку дії запропонованих змін до Законів України.

У редакції даних законопроектів чітко виписані строк дії запропонованих змін до Податкового Кодексу та до декількох інших законів (Митний кодекс, Державне регулювання виробництва та обігу спирту, Ввезення та реєстрація транспорту), тобто які пов'язані з оподаткуванням, – тимчасово на період дії воєнного, надзвичайного стану.

Проте зміни до ряду інших законів, що спрямовані на адміністрування системи взагалі та запровадження повноцінного електронного кабінету платника податків тощо («Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та інші) викладені як норми постійної дії без прив'язки до зазначених у назві проекту станів (воєнного, надзвичайного).

6. Щодо внесення додаткових змін до Податкового кодексу України.

З 01.01.2022 року припинило діяти положення про звільнення від оподаткування ПДВ операції з постачання на митній території України вугілля та/або продуктів його збагачення за товарними позиціями 2701, 2702, 2704 00 згідно з УКТ ЗЕД, яке діяло протягом 5 років відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 21.12.2016 № 1797-VIII. Закон був спрямований на покращення економічно-фінансової діяльності підприємств галузі та пов'язаних із ними суб'єктів господарювання, росту конкурентоспроможності на ринку вугілля та рівня національної енергетичної безпеки. Незважаючи на критичний економічний стан державних вугледобувних підприємств з причин системного недофінансування за державними бюджетними програмами, заборгованість із заробітної плати працівникам, яка до цього часу залишається суттєвою, підприємства навіть з початком бойових дій завдяки героїзму шахтарів у небезпечних умовах продовжують видобуток вугілля для забезпечення енергобезпеки країни та формування паливних ресурсів для прийдешнього опалювального сезону.

Не поновлення пільгового режиму з ПДВ на постачання вугілля ще більш заглибить кризовий стан підприємств, які ще наразі збережені і продовжують видобуток вугілля. Порушення логістики у країні в умовах воєнного стану ще більш вказує на необхідність вжиття заходів та створення умов для збільшення обсягів видобутку вітчизняного вугілля саме в цей час – в умовах воєнного стану. За ініціативи народних депутатів України з метою продовження цієї пільгової норми був поданий до Верховної Ради України відповідний законопроект (№ 6530 від 19.01.22, № 6530-1 від 20.01.22 та № 6530-2 від 25.01.22). Але Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету на підставі фінансового висновку Міністерства фінансів України від 06.04.2022 до всіх трьох законопроектів було прийнято рішення, що законопроекти матимуть

вплив на показники бюджету (призведуть до зменшення доходів державного бюджету від податку на додану вартість).

У разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2022 р., він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2023 року, а після 15 липня 2022 року – не раніше 1 січня 2024 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону).

На підставі викладеного, вважаємо за необхідне врахування у законопроекті № 7311-д змін та доповнень до Податкового кодексу України відповідно до законопроекту, реєстр. № 6530-1 від 20.01.2022, щодо оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання вугілля, поданого народними депутатами України Герусом А.М., Єфімовим М.В. та іншими. Законопроектом пропонується продовжити до 1 січня 2026 року звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання на митній території України вугілля та/або продуктів його збагачення товарних позицій 2701, 2702, 2704 00 згідно з УКТ ЗЕД, що діяло до 1 січня 2022 року, при цьому визначивши, що відповідне положення застосовується в тому числі, а не виключно, до податкових періодів, починаючи з 1 січня 2022 року. Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту його прийняття дозволить забезпечити сталу роботу державних вугільних підприємств, зменшити соціальне напруження в шахтарських колективах та відповідних вугледобувних регіонах, активізувати економічну діяльність підприємств галузі та пов'язаних із ними суб'єктів господарювання, збільшити рівень надходжень податків і зборів до бюджетів і фондів за рахунок обсягів вугілля, підвищити рівень національної енергетичної безпеки.

Просимо врахувати при розгляді.

Голова
СПО об'єднань профспілок

Григорій ОСОВИЙ